

Notitie SARS-CoV-2 bij konijnenbedrijven t.b.v. GBT 2 juli 2020 12.00-12.30 uur

5.1.2e

2.7.2020

Aanleiding

Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat konijnen ook gevoelig zijn voor SARS-CoV-2. Daarom is er gestart met serologisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) op 18 van de 40 konijnenbedrijven in de regio van de besmette nertsenbedrijven en met de meeste humane besmettingen. De eerste voorlopige testresultaten zien er geruststellend uit. Enkele monsters met een onduidelijke uitslag worden door het WBVR en het EMC momenteel nog getest met een andere methode, de uitslagen worden volgende week verwacht.

Voor COVID-19 bij konijnen bestaat er geen beleidsdraaiboek met adviezen over te nemen maatregelen. In deze nota worden adviezen gegeven om eventuele CoV-2 besmettingen bij konijnenbedrijven in Nederland te vinden en welke maatregelen genomen kunnen worden in geval een met CoV-2 besmet konijnenbedrijf wordt gevonden.

Samenvatting DBZ advies

Op 30 juni is het deskundigenberaad zoönosen bij elkaar gekomen. Hen is gevraagd naar het risico op verspreiding van het SARS-CoV-2 virus binnen konijnenhouderijen na introductie en de maatregelen die moeten worden getroffen na het vaststellen van een besmet bedrijf. In het briefadvies geeft het DBZ aan dat konijnen experimenteel besmet kunnen worden maar dat zij minder gevoelig lijken dan nertsen. Er is nog te weinig informatie beschikbaar om vast te stellen of er na besmetting ook verspreiding plaatsvindt tussen konijnen. Daarom adviseert het DBZ om, als er een positief geval wordt gevonden, eerst te onderzoeken of er dier-op-dier transmissie plaatsvindt. Afhankelijk van of dit het geval is, zijn aanvullende maatregelen nodig.

Advies ter voorbereiding op mogelijk besmette bedrijven

1. Vrijwillige screening van alle bedrijven

De screening op konijnenbedrijven op SARS-CoV-2 wordt conform eerdere besluitvorming uitgebreid naar alle konijnenbedrijven in Nederland. Dit betekent dat nog 22 bedrijven moeten worden bemonsterd en getest.

Advies is om deze screening nu uit te voeren met de vrijwillige medewerking van alle konijnenhouders en niet wettelijk te verplichten door aanwijzing van SARS-CoV-2 bij konijnen als besmettelijke dierziekte. Daar lijkt bij alle konijnenhouders voldoende draagvlak voor te zijn (georganiseerd door LTO).

Advies is om SARS-CoV-2 pas aan te wijzen als besmettelijke dierziekte als er sprake is van een besmet bedrijf.

2. Het advies om onderstaande definitie van een besmet konijnenbedrijf vast te stellen op basis van het DB-Z advies.

3. In het geval van een bevestigd positief bedrijf luidt het advies om de deskundigengroep dierziekten te consulteren en hen voor te leggen of de voorgestelde maatregelen, die gebaseerd zijn op de aanpak bij de nertsen, ook voor uitbraken bij konijnen helpen de ziekte in te dammen. De voorgestelde maatregelen zijn:

- Het ruimen van besmette bedrijven
 - Het instellen van een landelijk vervoersverbod voor konijnen en voor mest van konijnen
 - Een landelijk bezoekersverbod en hygiëneprotocol in te stellen
 - Een early warning systeem verplicht te stellen.
- Aanvullingen:

- Uitzondering vervoersverbod voor slacht van konijnen van niet-besmette bedrijven;
 - Het instellen van een zone rond een besmet bedrijf met het advies om niet te fietsen en wandelen
 - Het nemen van lucht- en stofmonsters
 - Faciliteren van het doden van konijnen op verdachte bedrijven als welzijnsproblemen dreigen (afhankelijk van hoe snel de ruiming plaats kan vinden);
4. Het advies luidt om geen fokverbod in te stellen op het moment dat er een bevestigd besmet konijnenbedrijf wordt geconstateerd.

Toelichting

Ad 1. Uitbreiden screening naar alle bedrijven

- Voor het uitbreiden van de screening zou een wettelijke verplichting op basis van de aanwijzing van SARS-CoV-2 als besmettelijk dierziekte een instrument kunnen zijn.
- De sector heeft echter georganiseerd dat iedere konijnenhouder bereid is om vrijwillig mee te werken aan de screening. Deze toezegging kunnen zij van elke konijnenhouder ook schriftelijk verkrijgen, als we dat nodig achten. Een wettelijke verplichting voor deze 22 bedrijven is dus nu niet nodig.
- Daarnaast is er nog geen bewijs dat SARS-CoV-2 in een fokkerij leidt tot een risico voor konijnen. De screening is gestart op basis experimenteel onderzoek waarin besmettingen bij konijnen succesvol waren.
- Met LTO en de Gezondheidsdienst voor dieren is afgesproken dat de screening bij de overige 22 bedrijven uiterlijk 24 juli wordt afgerond.

Ad 2. Definitie besmet bedrijf

- *Definitie: een konijnenbedrijf is besmet met SARS-CoV-2 als door middel van laboratoriumonderzoek, uitgevoerd door Wageningen Bioveterinary Research op een van dat bedrijf genomen representatief aantal ambtelijk monsters SARS-CoV-2, SARS-CoV-2 antilichamen, en/of RNA van SARS-CoV-2 is aangetoond, en het aantoonbaar is gemaakt dat er transmissie heeft plaatsgevonden van SARS-CoV-2 tussen konijnen.*
- Voordat een bedrijf besmet verklaard kan worden zal SARS-CoV-2 bij konijnen worden aangewezen als een besmettelijke dierziekte (op grond van dier- en/of volksgezondheid).

Ad 3. Werkwijze bij verdenking & beleid besmet bedrijf

Werkwijze bij verdenking

- Op dit moment zijn er uit het serologisch onderzoek van de GD geen directe aanwijzingen voor een verdenking van een SARS-CoV-2 besmetting bij konijnen.
- Mochten de hertesten van het WBVR duiden op geïnfecteerde konijnen, dan worden er door de NVWA ambtelijke monsters genomen die direct door het WBVR worden getest.
- Indien uit die ambtelijke monsters positieve monsters worden gevonden, zal de deskundigengroep dierziekten gevraagd worden om te oordelen of er effectieve transmissie van het virus heeft plaatsgevonden tussen konijnen.
- Op het moment dat de resultaten direct duidelijk wijzen op een geconstateerde infectie, wordt SARS-CoV-2 als besmettelijke dierziekte voor konijnen aangewezen en wordt het bedrijf verdacht verklaard.
- Als door de deskundigengroep dierziekten wordt geconcludeerd dat er aanwijzingen zijn voor een besmetting met SARS-CoV-2 bij konijnen waarbij effectieve dier-op-dier-transmissie heeft plaatsgevonden, wordt het bedrijf besmet verklaard en gaat het op slot. Het konijnenbedrijf mag dan geen dieren en mest aan- of afvoeren.
- Er zal uit voorzorg een zone rondom het bedrijf ingesteld worden met een straal van 400 meter, waarbinnen het wordt afgeraden te wandelen en te fietsen. Konijnenstallen zijn in tegenstelling tot nertsenstallen voorzien zijn van mechanische ventilatie.

- De GWWD biedt geen bevoegdheid om deze maatregel te treffen m.b.t. een besmet bedrijf (art. 22). We kunnen wel ogv art. 17 rondom een besmet bedrijf (of als het meerdere bedrijven zijn, in een bepaald gebied) een gebied instellen waarbinnen een verbod geldt zich hier te begeven.
- In verband met het mogelijk verhoogde risico van transmissie vanwege de mechanische ventilatie zullen er luchtmonsters binnen en buiten de stal genomen worden.

Beleid besmet bedrijf

- Zodra er een bedrijf besmet wordt verklaard zal het besmette bedrijf wordt geruimd. De dieren zullen op het bedrijf zelf en in de stal worden gedood en vervolgens naar een destructor worden afgevoerd.
- Dieren zullen zoals bij andere uitbraken van besmettelijke dierziekten volgens de gebruikelijke protocollen worden vergoed.

Ad 4. Fokverbod

- Een fokverbod bij konijnen voorkómt dat er nieuwe (gevoelige) dieren op een bedrijf worden geboren. Konijnenbedrijven kennen een 2, 4 of 6 wekelijkse cyclus waarbij nieuwe konijnen geboren worden. Zij hebben geen ruimte om slachtrijpe konijnen lang op het bedrijf te houden. Soms kunnen zij de konijnen maar 2-3 dagen langer houden.
- Bij een algeheel vervoersverbod voor konijnen in Nederland kunnen snel welzijnsproblemen ontstaan door overbevolking. Daarom is het raadzaam om een ontheffingsmogelijkheid te bieden voor de afvoer van konijnen van niet-besmette bedrijven naar het slachthuis.
- De juridische grondslag voor het instellen van een fokverbod is Art. 17 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Dit artikel biedt de minister de bevoegdheid een fokverbod te treffen met het oog op de voorkóming van de verspreiding van een besmettelijke dierziekte, als en zolang dat nodig is voor de diergezondheid of volksgezondheid.
- Een fokverbod zou opgelegd kunnen worden als dit noodzakelijk is om verspreiding van de ziekte te voorkomen. Als besloten wordt een besmet bedrijf te ruimen, dan is een fokverbod vanuit dierziektebestrijdingsoogpunt niet nodig.
- Een fokverbod bij niet besmette bedrijven helpt niet de ziekte te voorkomen. Daarmee is er geen wettelijke basis voor een fokverbod bij konijnenbedrijven. Dat zou wel kunnen in geval besmetting door kunstmatige inseminatie waarschijnlijk is.
- Voor niet-besmette bedrijven is een fokverbod in verband met dierenwelzijn niet mogelijk (dierenwelzijn is geen juridische grond voor een fokverbod) maar ook niet nodig, wanneer de afvoer van niet-besmette dieren naar het slachthuis mogelijk blijft.
- Mochten er toch welzijnsproblemen ontstaan door onvoorziene omstandigheden zal er in overleg met de sector worden besproken hoe de problemen op dat moment moeten worden aangepakt en hoe de problemen in het vervolg worden voorkomen.